

ВОДЗЫЎ

пра аўтарэферат дысертацыі

“БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРНАЯ КРЫТЫКА ПЕРШАЙ ТРЭЦІ ХХ СТАГОДДЗЯ: ЭСТЭТЫЧНЫ ДЫСКУРС”

на атрыманне вучонай ступені кандыдата філалагічных навук па
спецыяльнасці 10.01.08 – тэорыя літаратуры. Тэксталагія

КАРП Алены Аляксандраўны

Алена Карп добра вядомая чытачам беларускай перыёдыкі як практыкуючы літаратурны крытык: яе аналітычныя артыкулы, рэцэнзіі і агляды бягучага літаратурнага працэсу ў 2010-я гады пастаянна друкаваліся на старонках газет і часопісаў. Непасрэднае веданне рэалій, датычных аб’екта і прадмета навуковага аналізу, дазволілі А.А. Карп упэўнена вылучыць актуальны і найменш даследаваны сегмент ведаў у сваёй галіне. Гэта – тэксталагічна вывераны эстэтычны змест у літаратурна-крытычнай дзейнасці беларускіх аўтараў першай трэці ХХ стагоддзя: у час, калі адбываліся станаўленне ды інстытуалізацыя літаратурна-творчых практык у Беларусі ў цэлым.

Паколькі тады, у адным моманце беларускай гісторыі, сышліся такія адрозныя культурныя парадыгмы, як мадэрнізм (з дэкадансам, настроямі “заныпаду Еўропы”) і рамантызм (з нацыянальным адраджэннем часоў распаду еўрапейскіх імперый пасля Першай сусветнай вайны), а затым і нарматывізм 1930-х гг. у Беларусі, то ўвесь працэс развіцця тагачаснай беларускай літаратуры зрабіўся не толькі вельмі пасіянарным, але і надзвычай размаітым. Адны і тыя ж творцы выяўлялі сябе шматбакова, у розных планах. Сказанае характарызуе і плён крытыкаў. Між тым у беларускай літаратуразнаўчай традыцыі выразна пераважае акцэнт на тым культурна-гістарычным вывучэнні айчынай літаратурнай крытыкі, пры якім бяруцца пад увагу найперш яе гістарыяграфічныя, а таксама публіцыстычна-ацэначныя здабыткі. Гэтая традыцыя была ўгрунтавана перадусім у працах даследчыкаў другой паловы ХХ ст.: А. Адамовіча, С. Александровіча, Д. Бугаёва, П. Дзюбайлы, В. Каваленкі, У. Калесніка, М. Мушынскага, М. Тычыны, інш. Што ж тычыцца эстэтычнага складніка ў практыцы беларускіх крытыкаў мастацкай літаратуры, то ён вучонымі не вылучаўся на першы план як канстытутыўны – за выключэннем прац філосафа У. Конана, чый падыход да літаратурных з’яў як носбітаў эстэтыкі яшчэ застаецца без працягу на акадэмічным узроўні. Аднак феноменальна-цэласнае вывучэнне літаратурнай крытыкі, з вылучэннем перадусім яе эстэтычных характарыстык, дазваляе раскрыць яе прыроду ў новым ракурсе: падкрэсліць асновы яе мэтакіраванага і глыбока-эмацыйнага ўплыву на адрасата, дзейную ролю ў сацыяльных камунікацыях. Праца Алены Карп паспяхова рэалізуе якраз такую ўстаноўку на цэласнае, тэксталагічна строгае вывучэнне

базавых крыніц; яна ўтрымлівае плённае асэнсаванне менавіта эстэтычнага дыскурсу ў беларускай літаратурнай крытыцы першай трэці ХХ ст. У гэтым заключаецца *актуальнасць і навуковая навізна* прадстаўленага даследавання.

Які важны навуковы плён атрымала А.А. Карп, дзякуючы новаму канцэптуальнаму погляду на літаратурна-крытычную дейнасць як дыскурсіўную па сваёй прыродзе? Мяркуючы па аўтарэферата, *навуковую значнасць* маюць найперш наступныя вынікі дысертацыі А.А. Карп. У ходзе тэксталагічнай працы даследчыца выявіла сімптоматычныя фрагменты літаратурна-крытычных выказванняў розных аўтараў па-за строгімі жанравымі рамкамі і ўпершыню прывяла іх у адзіную сістэму; рэканструявала ўзоры рэдакцыйнай палітыкі асобных выданняў па лістах, суправаджальных нататках і паметах у рукапісных дакументах; прасачыла за перыпетыямі фарміравання прафесійнай этыкі, дынамікай стварэння рэпутацый і літаратурнага канона, станаўленнем літаратурнага рынку. *Практычную і сацыяльную значнасць* (для выкарыстання ва ўстановах адукацыі Рэспублікі Беларусь, пры стварэнні літаратуразнаўчых і энцыклапедычных даведнікаў) маюць тыя матэрыялы даследавання А.А. Карп, што прысвечаны падрабязнаму разгляду эстэтычнага дыскурсу ў літаратурна-крытычных выказваннях Якуба Коласа, а таксама тых пісьменнікаў, крытыкаў і літаратуразнаўцаў, чые працы яшчэ не вывучаліся тэкстуальна ў поўным аб'ёме з пункту гледжання іх уплыву на станаўленне эстэтычных арыенціраў у беларускай літаратуры першай трэці ХХ ст. Гэта літаратурна-крытычныя ідэі В. Ластоўскага, С. Палуяна, М. Багдановіча, А. Луцкевіча, І. Замоціна, У. Чаржынскага, А. Вазнясенскага, С. Замбржыцкага, М. Пятуховіча, А. Бабарэкі, У. Дубоўкі, Ю. Бязрозкі, М. Аляхновіча, З. Бядулі, М. Каспяровіча, Б. Мікуліча, П. Глебкі, Р. Бязрозкіна, В. Вольскага, М. Ларчанкі, інш.

У якасці маргінальнай заўвагі да тэксту аўтарэферата можна адзначыць, што паняцце “канкрэтная крытыка”, згаданае (на с. 13) як характэрнае для выказванняў і пазіцыі Якуба Коласа ў літаратурным працэсе, варта было б падаць са спасылкамі на адпаведныя крыніцы.

Лічу, што аўтар працы “Беларуская літаратурная крытыка першай трэці ХХ стагоддзя: эстэтычны дыскурс” КАРП Алена Аляксандраўна безумоўна заслугоўвае прысуджэння ёй вучонай ступені кандыдата філалагічных навук па спецыяльнасці 10.01.08 – тэорыя літаратуры. Тэксталагія.

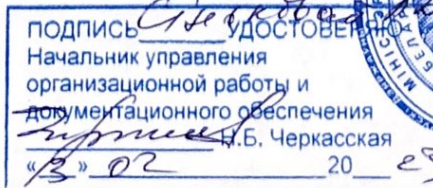
Доктар філалагічных навук, прафесар,

Л.Д. Сінькова

загадчык кафедры гісторыі беларускай літаратуры БДУ

12.02.2023 г.

Водгук
наступіў
у савет
13.02.2023 г.
Фарей (Богдан А.І.)

3 водгавал
азнаёмлена.
15.02.2023г.

А. Карп (А. А. Карп)